

V skrbi za naš lepši jutri se že dolgo časa oglašajo številni strokovnjaki, večkrat tudi kvazi strokovnjaki, ali strokovnjaki v narekovaju. Še največ pohval je bil v zadnjem času deležen, tudi v pismih bralcev, Marko Kos, saj naj bi bil prav on tisti, "ki dodobra pozna naše poti in stranpoti, ki nas sesuvajo na rep tranzicijskih socialističnih držav." Po mnenju tega bralca naši politiki ne glede na barvo in usmeritev sploh ne dojemajo situacije, v kateri se kot družba nahajamo. Površen, a vseeno dovolj značilen vpogled v aktualno socioekonomsko situacijo pri nas dobimo že s tem, če naštejemo nekaj naslovov člankov iz Dela: Slovenija je tehnično znova v recesiji, Bruto proizvod Slovenije se še zmanjšuje, Kriza oklestila slovenski BDP, Letošnje leto je za konsolidacijo izgubljeno.

Kot je objavil Državni statistični urad se je BDP v letošnjem prvem četrtletju v primerjavi z istim obdobjem lani dejansko zmanjšal za 1,2 odstotka, v primerjavi z lanskim zadnjim četrtletjem pa za pol odstotka. Ker je bila rast na četrtletni ravni drugič zapored negativna – v zadnjem lanskem četrtletju se je BDP skrčil za 0,3 odstotka – je Slovenija tehnično spet v recesiji. Kot pravi Boštjan Vasle, direktor Umarja vlečejo naš vlak naprej predelovalne dejavnosti in izvoz, nazaj pa gradbeništvo in trgovina. Še vedno je zelo skromno domače povpraševanje in še vedno se krčijo investicije.

Slabši rezultat kot Slovenija so v istem času dosegle samo tri države znotraj EU: Litva (- 3,9), Estonija (- 2,3) in Grčija (- 0,8). Petnajst članic Unije je v prvem kvartalu letos doseglo rast, tako da je tudi EU kot celota v prvem kvartalu zabeležila sicer skromno, a vendar 0,2 odstotno povečanje. V ZDA je BDP v istem času porasel za 0,8, na Japonskem za 1,2 odstotka, v Kanadi pa še bolj. V primerjavi z istim lanskim obdobjem je konjunktura v ZDA znašala 2,5, na Japonskem pa celo 4,2 odstotka.

Po kupni moči na prebivalca je Slovenija v kriznem letu 2009 zdrsnila za pet let nazaj in je tam, kjer je bila v prvem letu članstva v EU (2004). Medtem ko smo predlani (2008) za povprečjem EU zaostajali samo za 9 točk, smo lani za tem povprečjem spet zaostali za 14 točk, a smo se navzlic temu z 86 točkami obdržali na 17. mestu. Višji BDP na prebivalca po kupni moči je v kriznem letu 2009 v primerjavi z letom prej doseglo samo pet članic unije: Avstrija, Ciper, Malta, Grčija in Velika Britanija. Na prvem mestu po tem kazalniku z velikim naskokom ostaja Luksemburg (268), ki mu v razponu med 131 in 116 točkami sledijo: Irska, Nizozemska, Avstrija, Švedska, Danska, Velika Britanija in Nemčija. Povsem na dnu lestvice sta med članicami EU Romunija (45) in Bolgarija (41). Precej večji BDP na prebivalca kot omenjeni članici EU ima Hrvaška, ki se šele pogaja za sprejem v EU in ki s 64 točkami povprečja EU prekaša tudi več drugih članic: Madžarsko (63), Estonijo (62), Poljsko (61), Litvo (53) in Latvijo (49). V svetovnem merilu bi se za Luksemburgom in pred vse članice EU uvrstile Norveška (177), Švica in ZDA s 148 točkami.

Rebalans in varčevanje = izhod iz krize?

Ker okrevanje slovenskega gospodarstva v primerjavi z drugimi državami poteka zelo obotavljivo in z zamikom je v prvih štirih mesecih letošnjega leta prišlo tudi do velikega izpada javnofinančnih prilivov v državni proračun. Zato vladi ni preostalo drugega kot da predlaga rebalans proračuna, ki pa najbrž ne bo zadnji v letu 2010. Po tem predlogu se bodo proračunski odhodki zmanjšali za 600 milijonov evrov, z 10,5 na slabih 9,9 milijarde evrov. Najbolj se bodo znižala sredstva za naložbe v promet in prometno infrastrukturo (168 milijonov), zdravstvo (49

milijonov) in obrambo (44 milijonov evrov). Po drugi strani so se za 540 milijonov znižali tudi proračunski prilivi, tako da bo skupni proračunski primanjkljaj znašal 5 odstotkov BDP, skupni letošnji javnofinančni primanjkljaj pa bo predvidoma dosegel 5,7 odstotka BDP.

Četrtni primanjkljaj države se je z lanskim 494 milijonov evrov (6 odstotkov BDP) v letošnjem prvem četrtletju povzpela na 786 milijonov evrov, kar pomeni, da ga je bilo že za 9,5 odstotka BDP. Kot ugotavlja Andrej Flašar z Državnega statističnega urada se izdatki države povečujejo bistveno hitreje kot skupni prihodki, ki so se v primerjavi z lanskim prvim četrtletjem zmanjšali za 2,5 odstotka.

Brez rezov v porabo bi se letošnji javnofinančni primanjkljaj že približal 8 odstotkom BDP. Za varčevalne ukrepe se odločajo tudi številne druge zlasti evropske države. Zamrzile ali celo znižale bodo plače v javnem sektorju, neredko pa tudi zmanjšale število zaposlenih v tem sektorju (Nemčija, Velika Britanija). Ob tem ne bo odveč, če povemo, da se pri nas število zaposlenih v javnem sektorju še kar naprej povečuje – v zadnjih dveh letih za okoli 2400 oseb, tako da je v tem sektorju sedaj zaposlenih že več kot 158.000 ljudi. Ob pičlih investicijah tako s strani države, kot tudi s strani gospodarstva bo slovenske gospodarske tokove težko poživiti. Premier Borut Pahor si veliko obeta od "nešpekulativnega" tujega kapitala in "prijaznih" tujih naložb, kar pa je po mnenju Miha Jenka bolj pobožna želja.

Nekaj se kljub vsemu premika v pravo smer. Tako je industrija v aprilu izdelala skoraj za 10 odstotkov več kot aprila lani. Predelovalne dejavnosti za 11,1 več, preskrba z elektriko, plinom in paro za 3,5 odstotka manj in rudarstvo za 12 odstotkov več. V prvi tretjini letošnjega leta je industrija izdelala za 2 odstotka več kot v prvih štirih mesecih lani.

V aprilu je bil uspešen tudi blagovni izvoz, tako da je letošnji štirimesečni izvoz presegel lanskega za 8,5 odstotka. V aprilu smo izvozili za 1451 milijonov evrov (12 odstotkov več kot aprila lani in 21,2 odstotka manj kot aprila 2008). Še bolj kot izvoz je bil v primerjavi z lanskim aprilom "uspešen" uvoz, saj ga je bilo za 1558 milijonov evrov. To pomeni, da je uvoz presegel izvoz za 107 milijonov evrov, vsled česar se je poslabšala tudi pokritost uvoza z izvozom. V prvih štirih mesecih je Slovenija izvozila za 5,64 milijarde evrov blaga, uvozila pa za 5,95 milijarde evrov. Pri 94,8 odstotni pokritosti uvoza z izvozom se je nabralo za 311 milijonov evrov primanjkljaja, oziroma 14,1 odstotka več kot v štirih mesecih lani.

Po majski 0,4 odstotni inflaciji so se cene življenjskih potrebščin zvišale tudi v juniju, in sicer za 0,3, na letni ravni pa za 1,9 odstotka. V primerjavi z lanskim decembrom so bile cene višje za 2,4 odstotka. V juniju so se najbolj podražile počitnice, daljinsko ogrevanje, plin, tekoča goriva in presenetljivo tudi zelenjava.

Tomaž Štefe / Revija Obrtnik